

Adam Mackiewicz

Pasym-Stare Miasto, st. III, gm. loco, woj. olsztyńskie

Informator Archeologiczny : badania 31, 255-256

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

modułem miary długości w Ostródzie była stopa o wartości 0,305 m. Fundamenty odsłonięte niemal w całości (poza skrajem północnym) zostały uchwycone między zerowym a 14 m szerokości i zerowym a 22 m długości wykopu. W końcowej fazie użytkowania budynku (ostatnie 50 lat między końcem XIX w., a początkiem lat czterdziestych XX w. był on wielokrotnie remontowany i przerabiany, jednak zachował swoją pierwotną formę i orientację. Udało się ponadto pozyskać duży zbiór zabytków ruchomych w postaci fragmentów naczyń ceramicznych, z których wyklejono wiele form i typów, kafla miskowych (bardzo nieliczne fragmenty) i płytkowych (wiele całych i dających możliwość całkowitej rekonstrukcji dużych fragmentów) fragmentów fajek ceramicznych (główki i cybuchy), przedmiotów ze szkła, 3 monety (trojak królewski koronny z 1684 r., 2 szelągi toruńskie z 1762 i 1763 r.) oraz pojedyncze egzemplarze innych zabytków wydzielonych, takich jak: 2 fragmenty jednego grzebienia kościanego, fragment zabawki w postaci tylnej części barana glinianego, fragment mosiężnej sprzączki pasa oraz kilka mało charakterystycznych i silnie skorodowanych przedmiotów żelaznych. Ponadto znaleziono wiele fragmentów kości zwierzęcych.

Materiały przechowywane są w Archiwum PSOZ w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie. Badania nie będą kontynuowane.

Ostrów Lednicki, st. 1, gm. Łubowo, woj. poznańskie - patrz: wczesne średniowiecze

PASYM-Stare Miasto st. III, gm. loco, woj. olsztyńskie

- nawarstwienia średniowieczne i nowożytnie (XIV-XX w.)

Nadzory archeologiczne podczas budowy kolektora ściekowego, przeprowadzone w okresie od 28 sierpnia do 19 grudnia przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansował Urząd Miejski w Pasymiu. Pierwszy sezon badań. Nadzorowano wykopy liniowe o łącznej długości 2567 m.

Nadzory na st. 3: wykopy 2a – 6 objęły swym zasięgiem obszar starego miasta wraz z terenami przyległymi. Wykopy, prowadzone zgodnie z projektem realizacyjnym (jedynie w nielicznych przypadkach zmieniono przebieg nitki kanalizacyjnej, głównie na skutek interwencji prywatnych właścicieli działek), oznaczono numerami od 2 do 6. Niektóre z nich w momencie zmiany kierunku zostały dodatkowo oznaczone małymi literami (2a do 2g, 3a-3b, 4a-4b, 5 do 5e). Sprawowano również nadzory w obrębie wykopów, które przebiegały poza obrębem starego miasta, nawet w znacznym oddaleniu od niego. W tych przypadkach, ze względu na brak regularnych nawarstwień stratygraficznych, ograniczono się jedynie do wykonania serwisu fotograficznego oraz obserwacji nawarstwień i ich opisu w dzienniku badań archeologicznych. W sumie nadzory przeprowadzono w obrębie wykopów liniowych o łącznej długości 2567 m i głębokości od 1 do 7 m. W tym w formie rysunkowej w postaci profili zadokumentowano 447,2 m długości wykopów oraz w postaci rzutu poziomego 31,4 m. Pozyskano bardzo liczne zabytki w postaci fragmentów ceramiki naczyniowej i kafla piecowych o szerokim spektrum chronologicznym, poczynając od późnego średniowiecza po okres współczesny. Najciekawsze materiały wystąpiły w obrębie wykopu 3b, a konkretnie w piecu garncarskim, na który natrafiono przy profilu południowo wschodnim, między 17 a 19 m. Oprócz fragmentów ceramiki naczyniowej, wystąpiła tu renesansowa matryca do tłoczenia kafla płytynowych (z 1583 r.), kafel miskowy, oraz liczne fragmenty kafla płytynowych i miskowych. Matryca przedstawia popiersie brodatego mężczyzny w berecie i futrzanej szubie. Pod szubą mężczyzna jest ubrany w koszulę marszczoną wokół szyi i ozdobioną kryzą charakterystyczną dla mody w epoce renesansu. Detale stroju są tak realistyczne, że chronologia nie budzi tutaj żadnych wątpliwości. Popiersie mężczyzny umieszczone zostało na tle portalu. Boki portalu stanowią kolumny wsparte na prostych bazach. Relief głowic jest dość niewyraźny. Można się jednak dopatrzeć po stronie zewnętrznej każdej głowicy motywu głowy ujętej z profilu. Górną część głowicy wieńczą półrozety. W zwieńczeniu łuku portalu jest koło, po bokach, którego znajdują się arabeski tłoczone w drobne kółeczka. Nad głowicami kolumn występują poprzeczne paski, z których prawy tłoczony jest w kółka. Przestrzeń między maskami i arabeskami wypełniona jest rytymi rowkami, które przecinają się, tworząc romboidalną, nieregularną kratkę. Nad portalem w prawym i lewym górnym rogu matrycy znajdują się odciski twarzy męskich, ujętych z profilu. Odciski te są

dość niewyraźne i znajdują się w obramowaniach kształtem przypominających herby. Głowa w lewym rogu jest na tyle wyraźna, iż można zauważyć zarys wąsów i brody. Całość reliefu matrycy znajduje się w obramowaniu o grubości $\pm 0,6$ cm. Ponadto wyklejono jedno duże naczynie kulistodenne, również z drugiej połowy XVI w. Naczynie to prostą krawędź oraz potrójną listwę dookoła na największej wydętości brzuśca. Swym kształtem przypomina pradziejowe popielnice i raczej mało prawdopodobne jest, aby jego pierwotne przeznaczenie wiązało się z obróbką i przechowywaniem pokarmów. Być może należy je wiązać ze staropruskimi pochówkami późnośredniowiecznymi znanymi m. in. ze Stabławek. Ze względu na niewielką szerokość wykopu oraz fakt, iż prowadzony on był w ulicy, nie było możliwości wykonania pełnej eksploracji pieca, którego zasadnicza część wchodzi w profil południowo-zachodni. Dlatego też po wykonaniu podstawowej dokumentacji odsłoniętego fragmentu pieca wykop zasypano, pozostawiając zasadniczą jego część z wypełniskiem w profilu południowo-zachodnim. Sam piec obsypany był żółtym piaskiem i na takim też podłożu został posadowiony. Jego długość wynosiła 1,6 m, zrekonstruowana wysokość natomiast około 0,8 m. Górna część pieca została zniszczona w 1898 r. podczas układania nitki gazociągu wzdłuż ulicy Tylnej. Piec wykonano z cegły renesansowej, której uchwycona wysokość wynosi 8 cm., szerokość zaś 16 cm. Długości nie udało się uchwycić ze względu na duże zniszczenie cegieł (na odsłoniętym odcinku nie zachował się ani jeden egzemplarz w całości). Wypełnisko pieca stanowił liczny materiał zabytkowy, którego niewielką część wyeksplorowano, natomiast większość pozostała w profilu południowo-zachodnim. Z innych zabytków odsłoniętych i pozyskanych podczas prowadzonych nadzorów wymienić należy elementy drewniane określone wstępnie jako pozostałości młyna (wykop 5) oraz drewniany element z rączką, którego przeznaczenie jest trudne do określenia, a który prawdopodobnie pochodzi z jego osprzętu. Młyn ten został wydzierzawiony miastu w 1429 r. przez krzyżaków. Zachowane elementy poddano badaniom dendrochronologicznym, które dały daty zamykające się w przedziale od 1316 do 1419 r. Młyn został wzniesiony prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w., co nie wyklucza możliwości użycia do jego budowy lub napraw drewna ściętego o wiele wcześniej. Zadokumentowane elementy drewniane młyna pozwalają stwierdzić, iż miał on wymiary 7,1 x 5,4 m i został wzniesiony w konstrukcji ryglowej. Jak wynika z analizy rzutu, ściany obiektu wzniesiono z grubych dranic zaciosywanych na pazę i wpust ściśle do siebie dopasowanych. Technika łączenia wygląda w ten sposób, że jedna dranca posiadała dwie pazy, następna zaś dwa wpusty i tak na przemian. Dranice te ściśle przylegały do poziomej beli konstrukcyjnej. Oprócz elementów pionowych uchwycono także fragment podłogi, ułożonej również z grubych dranic na poziomych legarach, przy czym skraj (np. zachowany południowo-wschodni) opierał się na wycięciu w beli poziomej. a dodatkowo każda dranca była z nią połączona za pomocą pionowych kołków drewnianych. W kierunku północno zachodnim od reliktyw budynku wystąpiły pionowe pale w dających się wydzielić grupach po dwa w odległości od 1,6 do 2m. Mamy tu do czynienia prawdopodobnie z pozostałościami po pomostach w pobliżu młyna oraz prymitywnej zabudowie na podmokłym gruncie. Niestety zachowały się jedynie dolne partie pali, a niewielka szerokość wykopu nie pozwala na dokładną interpretację tej zabudowy.

Materiały przechowywane są w archiwum PSOZ w Olsztynie.

Badania nie będą kontynuowane.

PIECHOWICE-Cicha Dolina, st. 4, gm. loco, woj. jeleniogórskie, AZP 85-15/23

- huta szkła z późnego średniowiecza (XIV-XV w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 15 września do 10 października przez mgr. mgr. Wojciecha Grabowskiego i Mieczysława Buczyńskiego (Muzeum Okręgowe w Jeleniej Górze). Finansowane przez PSOZ i Muzeum Okręgowe w Jeleniej Górze. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 22 m².

Założono 3 wykopy: I/97 (5 x 1 m) zlokalizowano w części zachodniej stanowiska, II/97 (15 x 0,5 m) poprowadzono od wschodniej krawędzi wykopu I/65 w kierunku drogi leśnej do Piechowic, III/97 (15 x 0,5 m) od południowo-wschodniego narożnika wykopu I/65 w kierunku południowym, IV/97 (2 x 1 m) usytuowano we wschodniej części stanowiska. W wykopie sondażowym I/97 nawarstwienia